
ENANTIS
ORIOSA
EMORIA
B

Zagelno ...

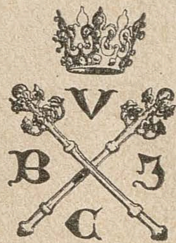
Ja iego slugą

Moy laskawy pane [illegible]

przyimiyczye to otemnye pyszny

a b c d e f g h i k l m

n o p q r s t v w y z z

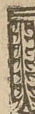
o iuuencularum tympanistriarum
I n ecclesiis benedicite deo domino de fon
tibus israel. I bi beniamin ado
lescentulus in mentis excessu. P rin
cipes iuda duces eorum. principes za
bulon principes neptalim. M an
da deus uirtuti tue confirma h
[illegible]

omnium finium terre [illegible]
ge. P reparans montes in uir
te tua accinctus potentia. q
profundum maris sonum fluctuum
T urbabuntur gentes et time
habitant terminos
tuis. exitus ma

...idabunt. Etenim clamabunt
et hymnum dicent. Psalmus David.
Iubilate deo omnis terra psalmum
dicite nomini eius. date gloriam laudi
... deo. quam terribilia sunt
... in multitudine virtu-
... inimici tui. Omn...

...bit in finem. Currus dei decem mili-
bus multiplex. milia letantium. dominus in eis in Sina
in sancto. Ascendisti in altum cepisti cap-
tivitatem. accepisti dona in hominibus.
Etenim non credentes inhabitare dominum deum.
Benedictus dominus die cotidie prospe-
rum iter faciet nobis deus salutarium
...

Eloquentissimi Ciceronis pro Aulo
Licinio Archia poeta. ⁊ pro Marco
Marcello de laudibus cesaris Julij
insignes orationes. in quibus mira-
bilis ac diuia pene litteraꝝ cōmenda
tio continetur. oratorisqꝫ virtꝰ expit

IAcobus locher philomusus Christofe
ro de Knoeringen Juueni Nobilissimo. S. P. D
Et si de tua in me singulari amicicia nunq̄ dubita-
ui: eam tñ ita ꝓrimis diebꝰ mihi ꝑspicue declarasti:
vt aliud nihil certius vnq̄ habuerim. dedisti ad me lr̄as ele-
gantissimas: quaꝝ iucunditate ita delectatꝰ sum: vt ipe pene
raptus p̄ voluptatis magnitudine in lectitāda epistola vide
rer. Qđ aūt tanta diligētia viros eloquētes eosdēq̄ sapien-
tes ⁊ obseruas: ⁊ veneraris: Jngenue facis: cum vnꝰ ipe sis: q̄
reliquos Nobiles tecū in litteraria palestra luctātes: doctri
na ac eloquētia supare cupias. At ego mihi ꝑmagne asscribo
laudi: q̄ abs te optimo iuuene intelligar amari: nō ꝓpter ali-
qđ rerū externarū emolumentū: quaꝝ nihil possideo: sed ob
eloquētie humanitatisq̄ studiū cuiꝰ ꝑgustamēta sepenume-
ro a me vt tibi dedicarē efflagitasti Nā hi soli amore mutuo
deuinciunt: q̄ studijs sunt ⁊ moribꝰ q̄ simillimi Nunq̄ eñ me
tantope dilexeris: nisi naturali bonitate: ingenuaq̄ doctria
p̄ditus esses. Quo fit: vt te ad humāitatis studia: quoꝝ nil
suauius est: cohortari nō desinā. Puto eñ licere iam mihi fa
miliariꝰ tecū loqui. Non es oblitus: q̄ solū armis nobilitas
ipsa ꝯstet: sed in lr̄is librorūq̄ monimentis: quoꝝ cognitione
recte prudenterq̄ alios ⁊ nosipos regere possumꝰ. Jtaq̄ vir
indoctus ⁊ indisertꝰ: nullū sibi virtutis nomē: nullā gloriam
apud posteros cōparabit. optet eñ nobilē non minꝰ eloquē-
tē esse: q̄ ⁊ prudentē: ⁊ iustū. Laudat res publica atheniensiū
quā non solū rebꝰ bellicis: sed cōsilio atq̄ prudētia grauissi-
moꝝ viroꝝ auctā ac bñ rectā fuisse legimꝰ. Et plato Academi
coꝝ princeps btās fore illas respublicas affirmabat: q̄ ab iis
regerent: q̄ aut ipi sapent: aut sapie studerēt. Bono aūt ⁊ no
bili adolescentulo simulq̄ eloquenti nihil laudabilius ēē du
co: nihil magnificentiꝰ. Cura igit̄ queso humanissime Chri-
stofere: vt lr̄aꝝ studia vehement̄ amplecteris: quibus tā diu
opa danda est: quo ad te totū ad imitationē viroꝝ eloquen-
tiss. moꝝ imaginēq̄ effinxeris. Non eñ pulcriorem heredita
tem tuis ꝓpinquis vnq̄ daturꝰ es. non diuturniorē: q̄ nobi
litatis tue: que sola virtute ꝯstat: disciplinā. Oia neq̄ for-
tune bona vt opes diuitie: dignitates: honores: īmo animi
bono sunt inferiora. hoc aūt animi bonū īmortale atq̄ sem-

piternū est. Quāobrem duas ornatissimas Ciceronis orōes cū argumētis: colorib⁹: ꝛ rethorice ptib⁹ dispositas q̄ diligē/tissime collegi easq; tue nobilitati dedico: vt ꝛ dicē do: ꝛ agen/do sapiā zsp ꝛ eloquētiā repñsentes: quas si accurate legeris te nihil dulci⁹ vnq̄: nihil elegāti⁹: nihil deniq; graui⁹ legisse me/mineris: hic summ⁹ orator oēs igenij vires: oēmq; dicēdi ma/iestatē atq; virtutē apuit. suscipe igit aīmo: vt soles: benigno nr̄as lucubratōes: q̄ amoris erga te mei erūt testes perpetue. Uale. Ex Ulma Nonis Januarijs. M.cccc.xciij.

Prefatio in orōnes Ciceronis cū auctoris commendatione Jacobi philomusi.

NOn iniocundū fore cēseo: lectores studiosissimi: quicq; de virtutib⁹ ac Ciceronis ingenio referre: id in mediocritate faciā: cū nemo sane mentis tanti auctoris lr̄aꝝ specimē satis exornare possit dicā enimuero de maxia Cicerōis ꝟtute. s. eloquētia: quā reꝝ scriptores oīm aliaꝝ artiū reginā esse voluerūt. in cubiculū aūt ꝛ diuersoriū eloquētie nos itroducet ille q̄ est clauiger M. T. Cicero hic nob cūctas eloqntie diuitias reserabit cūcta sermōis pistromata explicabit: oēs ornat⁹ oēmq; venustatē oris ꝛ lingue ostēdet. Nā vt fabi⁹ facūdissime tradit. Cicero vnus dono quodā puidētis genit⁹ videt. in q̄ totas vires suas eloquētia expīetur qui effinxit vim demosthenis: Copiā platonis. iucunditatē socratis: in quo oēs dicendi virtutes ꝯgeste fuerīt. Nā sicut apl's Paulus a diuo Hieronimo Euāgelij. Tuba nūcupat ita ipse tuba eloquētie: moralisq; phie appellari pōt Merito rex oratoꝝ ꝛ patrie lingue illustrator dict⁹ est. Merito arcē eloquētie tenere: ꝛ in iudicijs dicēte Lactātio: vt media basiliscus harena regnare existimat⁹ est. Merito ob lingue maiestatē Apollōi⁹ rhetor ora diuertebat sua. Si ppterea oratores cupide videm⁹ admiramurq; q quecūq; res inciderit prudenter: cōposite ꝛ ornate dicere possint: dicēdoq; hoīm cetus tenere: mētes allicere voluntates impellere q̄ velint: vn̄ aūt velint deducere nō imerito nobis legēde sunt orōnes Marci ciceronis. qui latinoꝝ oratoꝝ sine cōtrouersia optimus fuit: ꝛ lingue latine pat pu/

cepsqꝫ extitit. Cum em̄ in patauino gymnasio humanitatis studio atqꝫ oratorie vacarem: mihi retulit Johānes Jacobꝰ Canis ciuis patauinus iuris ⁊ oratorie monarcha. h̊ factum cum ipe iuuenis aliqñ venisset ad Guarinū veronensem qui tunc florentie eloquentiā ꝓfitebat̄: vt ab eo inquireret: quid ei faciendū esset: quo polite ornateqꝫ eloqui posset. rn̄disse ferunt euꝫ apposite atqꝫ copiose posse dicere si ciceronē legeret iterūqꝫ legeret. ita em̄ Marcū filiū sub cratippo versantem à patre in libris offitioꝝ admonitū esse ꝯstaret: cū illū ad orōnes suas legēdas adhortaret̄: quo copiosior atqꝫ plenior in ph̄ia existeret. Eā responsionē iuuentꝰ florentina q̄ tunc forte aderat ad celū cuꝫ summa laude extulit. Itaqꝫ tullianas orationes grauissimis sententijs verbisqꝫ ornatissimis refertas die noctuqꝫ legāt: i his se exerceant: his deniqꝫ se oblectēt. cū tm̄ excellat eloquio romanus orator Cicero. vt oēs oīm gentiū ⁊ etatū oratores suparit aut certe adequarit. de q̄ sic scribit pliniꝰ salue primus oīm parens patrie appellate primus i toga triumphū lingueqꝫ laureaꝫ merite: ⁊ facundie litterarū parens: oīm triumphoꝝ lauream adepte maiorem. de quo etiam Silius italicus poeta ꝑclare vaticinatus est.

Tulius eratas agitabat in agmine turmas
Regia progenies ⁊ tulli sanguine ab alto
Indole pro quanta iuuenis quantūqꝫ daturus
Ausonie populis ventura in secula ciuem
Ille sup gangem sup exauditus est indos
Implebit terras voce ⁊ furialia bella
Fulmine compescet lingue. nec deinde reliquet
Par decus eloquij cuiq̄ꝫ sperare nepotum.

Argumentum orationis.

Ulus licinius Archias poeta Anthiochie natus rome vixit in amicitia ⁊ gr̄a multoꝝ clarissimoruꝫ

virorum ciuium romanorũ specialiter lucullorũ. ⁊ a nonnul/
lis grecis populis honoratus ⁊ eorũ ciuitatibus donatꝰ fuit
Ciceroni etiã familiaris ⁊ carus. Hic poeta cum decederet e
sicilia cum. L. lucullo Heracliam venit: ⁊ ascribi etiã in eadẽ
voluit ciuitate quodq; cum sua virtute: cum luculli auctori/
tate ab heracliẽsibꝰ impetrauit: itaq; ascriptꝰ est ciuis lege syl
lani ⁊ carbonis. Deĩde sibi de ciuitate lis mota fuit Cicero ꝓ eo
cũ hac pulcerrima ⁊ placida orõne defendit ⁊ laudat: ⁊ ex hinc
multa agit honorifice de poetis. Sed cur hic fuerit mota cã
licinio siue odio: siue inuidia: siue aliqua alia rõne non expli/
cat hec orõ nec alibi legit̃. Accusator siue petitor aut actor vi
detur fuisse quidã noĩe Gracchus ad eum siquidẽ specialiter
loco vno in hac orõne cicero verba vertit. Sz quicunq; fuit
non potuit esse non impius carum omnibus ocio ⁊ musis de
ditũ infestauit: ⁊ a curis altissimis pieridũq; dulcedine. ⁊ sũ
mo ac sacro studio ad dicendã causam vertit. sed Cicero sũ/
mus orator ꝓ poeta suo digne ac ornatissime causã egit. hãc
elegãtissimã orõnem habuit: in qua ita memoriter. ita copio/
se: ita ornate atq; eleganter locutꝰ est: vt ex eius ore melle dul
cior ꝓfluere videret̃ oratio. Dignũ esse duxit: vt poete sũmis
colant̃ honoribꝰ ⁊ exaltent̃ illustriũ hoĩm familiaritate ⁊ gra
tia. Indignũ aũt videri talẽ hoĩem tali institutũ disciplina a
ciuitate repelli.

Genus cause in quo hec versat̃ oratio

¶ Hec oratio est principaliter in iudiciali genere cõstituta hz
eñ hec causa accusationẽ siue petitionẽ: siue aliq; alterꝰ nois
actionẽ. ⁊ habet defensionẽ vñ iudiciale fit genus. Nã Aulus
licinius Archias poeta cũ ciuitatis iure ꝑ actiõm aduersarij
expelleret̃: hac insigni orõne ꝓ eo iure conseruãdo a Cicero/
ne defendit̃ multũ genus demonstratiuũ hic incidit: cum licini
us cõmendet̃ ⁊ poeticũ nomen extollit̃. In quo quidem licet
pars orõnis magna verset̃. non tñ est ipm genꝰ principale cãe
qm̃ id totũ refert̃ ad aliud puta ad defensionem Archie. vt. s.
videat̃ indignũ poetam elegancissimum a ciuitate repelli.

Quõ ⁊ que partes rhetorice in hac oratione considerari possint.

¶ Inuentio primū qualis sit. si quis orōnem totā bene ōside ret: clare videbit ⁊ intelliget: ipam eleganter in orōnis ptibꝰ cōsumatā. Memorie rō hic non venit ōsideranda: q2 ipa ptinet ad orōnem debentē viua voce pferri. Pronūciatio similiter hic nō considerat: que ad vocem viuam ptinet. Dispositio quidē est in ptibꝰ orōnis. non tñ ab institutōe artis pfecta: sed ad casum tpis iudicio oratoris accomodata: non em̄ hic vtit oibus ptibus orōnis: quare ⁊ si in his partibus quibus vtit sit ordo ex artis institutōe seruatus: non dr tñ ab artis institutione pfecta. vt pt3 clare p cicerone in arte noua capite de dispositione. hic em̄ primo ponit exordiū: deinde narrationē: deinde pmixtim cōfirmatōe3 ⁊ cōfutationē augēdo atq3 amplificando litterarū cōmendationē ⁊ poete: deinde ponit orōnis epilogū hoc est cōclusionē. itaq3 q̄libet orōnis ps i pcessu orationis dilucide patebit.

Genus cause

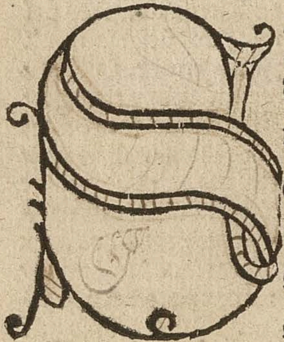
¶ Genus cause honestū est. Nam hic defendit: qd ab oibus defendendū videt ius sc3 ciuitatis honestissimo poete datū: hic est nō turpis accusatio: ⁊ est honesta defensio. Poeta vero psona honestissima est. vñ dicamꝰ genꝰ cause honestū. Incipit igit exordiū qd ex genere cause honesto venit: in quo auditores facit attētos ⁊ dociles ⁊ etiā breuiter q̄d acturus sit ondit. qd facere ex arte debuit existente genere cause honesto. Preterea cum esset in demōstratiuo genere magnam orōnis ptem acturꝰ in laude licinij beniuolentiā hic captauit iuxta doctrinā de exordijs in genere demōstratiuo datā. Nā a psona sua Cicero captat beniuolentiā: ondens officio se facere: qd facit. q sc3 causa necessitudinis intercedit: vt appeat cu3 se obnoxiū archie ondit. Ab auditor psona vltima exordij pticula captat: cum dicit se sperare qd intendat: iudicibꝰ facile persuasurum. ⁊ de hoc exordio breuiter dictum est.

Genus causae

Ciceronis pro aulo licinio Oratio

Exordiū i q̄ a sua z auditoris p̄sōa beniuolentiā captat.

Color Diminutio

I quid est in me ingenij. iudices qd̄ sentio q̄ʒ sit exiguum. aut si qua exercitatō dicendi in qua me nō infitior mediocriter esse versatum. aut si huiusce rei ratio aliq̄ ab optimarū artiū studijs ac disciplina ꝑfecta a qua ego nullū confiteor etatis mee tempus abhorruisse. earū rerū oīm vl̄ in primis hic Aulus licinius fructū a me repetere prope suo iure debet. Naz quoad longissime mens mea potest respicere spatium p̄teriti temporis z pueritie memoriā recordari vltimā inde usqȝ repetēs. huncvideo mihi principē z ad suscipiendā z ad ingrediendā rōnem horū studiorum extitisse. Quod si hec vox huius hortatu preceptisqȝ cō formata nonnullis aliquando saluti fuit. a quo id accepimus. quo ceteris opitulari. z alios seruare possemus. huic profecto ipi (quantum est situm in nobis) z opem z salutez ferre debemus Ac ne quis a nobis hoc ita dici forte mireť. q̄ alia quedam in hoc facultas sit

Tacite questiōis responsio.

ingenij neq; hec dicēdi ratio aut disciplina. nec nos quidem huic cuncti studio penitus vnq̄ʒ dediti fuimus. Etenim omēs artes que ad humanitatem pertinēt. habent quoddam cōmune vinculum ⁊ quasi cognatione quadaʒ inter se continentur. sed ne cui vestruʒ mirū esse videatur. me in questione legittima ⁊ in iudicio publico. cum res agatur apud pretorem. P. R. lectissimuʒ virum ⁊ apud seuerissimos iudices. tanto conuētu hoīm ac frequentia hoc vti genere dicendi. quod non modo a consuetudine iuditiorum. verum etiam forensi sermone abhorreat. Queso a vobis vt in hac causa mihi detis hanc veniam accomodatam huic reo vobis quemadmoduʒ spero non molestaʒ. vt me pro summo poeta ac eruditissimo dicentem hoc concursu hominum litteratissimoꝝ ac vestra humanitate. hoc deniq; pretore exercente iudicium patiamini de studijs humanitatis ac litterarum paulo loqui liberius. ⁊ in eiusmodi persona que propter otiū ac studiū minime in iudicijs periculisq; tracta est. vti prope nouo quodaʒ ⁊ inusitato genere dicendi. quod si mihi a vobis tribui cōcedi sentiaʒ

A persona iudicum beniuolentie captatio.

perfitiam profecto vt hunc aulum licinium non
modo non segregandu3 cum sit ciuis a numero
ciuiū verum etiā si non esset: putetis asciscendū
fuisse. Nam vt primū ex pueris excessit archias
atq3 ab his artibus . q̄bus etas puerilis ad hu-
manitatē informari solet. se ad scribendi studiū
contulit. primū Antiochie na3 ibi natus ē. loco
nobili. celebri quondā vrbe ⁊ copiosa atq3 eru-
ditissimis hoībus liberalissimisq3 studijs afflue
ti. celeriter antecellere omnibus ingenij gloria
contigit. post in ceteris Asie partibus cuncteq3
gretie. sic eius aduentus celebrabat̄. vt famam
ingenij expectatio hoīs expectatō3 ipsius aduē
tus admiratioq3 superaret. Erat italia tunc plena
grecaꝝ artiū ac disciplinaꝝ. studiaq3 hec ⁊ in latio
vehementi⁹ tum colebant̄. q̄ nunc hisdē in opi-
dis ⁊ hic rome ꝓpter trāquillitatē ppli romāi
non negligebant̄. itaq3 hunc ⁊ tarentini ⁊ rhegi-
ni. ⁊ neapolitani ciuitate ceterisq3 p̄mijs dona-
rūt. ⁊ oēs qui aliq̄d d ingenijs poterāt iudicare
cognitiōe atq3 hospitio dignū existimarūt. Hac
tanta fame celebritate cum eēt iam absentibus
notus. Romā venit Mario cōsule ⁊ Catulo na-

Narratio p quā vita archie narratur: ⁊ qualiter ciuis heracliēsis factꝰ fuit. breuis dilucida ⁊ verisimilis est

Color gradatio.

Mario Catulus

ctus est primũ consules eos. quorũ alter res ad scribendũ maximas. alter cum res gestas. tũ etiam studiũ atq; aures adhibere posset statim luculli. cum ꝑtextatus etiã tum Archias esset. eũ in domũ suam receperũt: sed etiã hoc non solũ ingenij ac litterarũ. verum etiam nature atq; virtutis fuit. vt domꝰ q̃ huiꝰ adolescẽtie prima fuerit. eadẽ esset familiarissima senectuti. Erat temporibus illis iucundꝰ Metello illi numidico. et eius pio filio. Audiebat a. M. Emilio. viuebat cũ Q. Catulo et patre et filio. a. L. Crasso colebatur lucullos vero et drusos. et Octauios et Catonẽ. et totam hortensiorum domum deuinctam cum teneret. afficiebatur summo honore. q̃ eũ nõ solũ colebant. qui aliquid percipe aut audire studebant. verum etiam si qui forte simulabant. Interim satis longo interuallo cum esset cum. L. lucullo in siciliam profectus. et cũ ex ea prouincia cum eodem Lucullo decederet. Uenit Heracliam. Que cum esset ciuitas equissimo iure ac federe ascribi se in eam ciuitatem voluit. idq; cum ipse per se dignus putaretur. tum auctoritate et gratia Luculli ab heracliensibus

Luculli

Color Dissolutum

lex impetrauit. data est ciuitas Syllam lege ⁊ Car
bonis. si qui foederatis ciuitatibus ascripti fu-
issent: si tamen cum lex ferebatur in italia domi
cilium habuissent: et si sexaginta diebus apud
pretorem essent professi cum hic domicilium ro
me multos iam antea annos haberet professus
est apud pretorem. Q. Metellū familiarissimū
suum. Si nihil aliud nisi de ciuitate ac lege di-
cimus: nihil dico amplius, causa dicta est. Quid
enī horū infirmari gratis potest. Heraclie ne tuū
ascriptū esse negabis. Adest vir summa auctori
tate ⁊ religione ⁊ fide. M. lucullus qui se non
opinari: sed scire: nō audiuisse sed vidisse. non in
terfuisse. sed egisse dicit. adsunt Heraclienses le-
gati nobilissimi hoīes huius iudicij causa cum
mandatis ⁊ cum publico testimonio venerūt q̄
hunc ascriptū heracliensem dicunt: hic tu tabel
las desideras heracliensiū publicas quas itali
co bello incenso tabulario interisse scimus oēs:
est ridiculū ad ea que habem⁹ nihil dicere. que-
rere q̄ habere non possum⁹. etiā de hoīm memo
ria tacere litterarū memoriā flagitare. cuz habe-
as amplissimi viri religionē. integerrimi muni-

Confirmatio cū confutatione habita simul.

Argumentū a testibus.

Color: sil'r desinēs

cipij iusiurandū fidemq̧ ea que deprauari nul-
lo modo possunt repudiare tabulas quas idem
dicit solere corrumpi desiderare. At domicilium Color
non habuit is qui tot annis ciuitatē datam sedē Subiectio
oīm rerum ac fortunarū suarum Rome collocauit.
At nō ē pfessus. immo vero his tabulis est pro
fessus. que sole ex illa professione collegioq̧ p̄
torum obtinēt publicarū tabularū auctoritatē
Nam cum apij tabule negligenti⁹ obseruate di Appius
cerent gabijs q̄diu incolumis fuit leuitas. post
damnationē calamitas oēm tabularū fidem re
signasset. Metellus hō sanctissimus modestis-
simusq̧ oīm tanta diligētia fuit vt. L. lentulū p̄- L. lentulus
torē ꝛ ad iudices venerit ꝛ vnius hois litura se
cōmotū esse dixerit. his igit̄ tabulis nullam li-
turā in nomie Auli licinij videtis. que cum ita
sint. quid est q̄ de eius ciuitate dubitetis. p̄serti
cum alijs quoq̧ in ciuitatibus fuerit asscriptus.
etiam cum mediocribus multis. ꝛ aut nulla.
aut humili aliqua arte preditis gratuito ciuita
tem in gretia homines impartiebantur. Rhe-
ginos credo aut lotrenses aut neapolitāos aut
tarentinos. quod cenicis artificibus largiri so-

Color lebāt id huic sūma ingenij ꝑdito gloria noluisse
Contrarium quid quoniā cum ceteri non modo post ciuitatē
Lex papia datam sed etiam post legem papiam aliquo mō
in eoꝝ municipioꝝ tabulas irrepserūt. hic q̄ nec
vtit illis in quibus est ascript⁹. qꝛ sp se heracliē
sem ciuē esse voluit: reijcief. Census nr̄os requi
ris. scȝ. Est eīn obscurū ꝓximis censorib⁹ hunc
cū clarissimo impatore. L. lucullo apud exerci-
tū fuisse. supioribus cum eodē questore fuisse in
Asia. in primis Julio ⁊ Crasso nullā populi ptē
esse censitā. Sed qm̄ census nō ius ciuitatis cō
firmat. ac tantūmodo indicat eum q̄ sit census:
ita se iam tum gessisse ꝓ ciue his temporibus. q̄
tu criminari nec ipsius quidē iudicio in ciuiū Ro
manoꝝ iure esse versatū. ⁊ testamentū sepe fecit
nostris legib⁹. ⁊ adijt hereditates ciuiū Roma
noꝝ ⁊ in beneficijs ad erariū delat⁹ est. a. L. lu-
cullo pretore ⁊ consule. Que. e argumēta si qua
potes. nunq̄ eīn hic neqȝ suo neqȝ amicoꝝ iudi-
cio reuincef. Queres a nobis Gracche cur tan-
tope hoc hoie delectemur. qꝛ suppeditat nobis
vbi ⁊ anim⁹ ex hoc foręsi strepitu reficiat. ⁊ au-
res puitio defesse ꝯq̄escāt. An tu existimas. aut

Hic diuina pene litteraꝝ ponit cō/mendatio ⁊ poeticuȝ nomē ꝑtollit

suppetere nobis posse qd quotidie dicim⁹ in tāta varietate rer̄. nisi aīos nr̄os doctrina excolamus. aut ferre animos tantā posse ꝯtentionē. nisi eos doctrina eadē relaxemus. Ego vero fateor me his studijs esse deditū. ceteros pudeat. si q̄ ita se lr̄is abdiderīt. vt nihil possint ex his neq3 ad cōem afferre fructū neq3 in aspectū lucemq3 ꝓferre. Me aūt q̄d pudeat. q̄ tot ānos ita viuo iudices. vt a nulli⁹ vnq̄ꝫ me tp̄e aut cōmodum aut ociū meū abstraxerit aut voluptas euocarit aut deniq3 somn⁹ retardarit. Quare q̄s tandem me reꝑhēdet. aut q̄s mihi iure succēseat si quātū ceteris ad suas res obeūdas. quantū ad festos dies ludor̄ celebrādos quātū ad alias voluptates. ⁊ ad ipam requiē aīmi ⁊ corpis ꝯcedit̄ tp̄m q̄ꝫtū alij tribuit tēpestiuis ꝯuiuijs. quātū deniq3 alee. q̄ntū pile. tm̄ mihi egomet ad h̄ec studia recolēda sumpsero. Atq3 h° iō mihi ꝯcedendū ē magis. qd ex his studijs hec quoq3 crescit oro ⁊ facultas. q̄ quantacūq3 in me est nūq̄ꝫ amicor̄ ꝑicul̄ defuit. Que si cui leuior videt̄ illa q̄dē certe q̄ sūma sūt ex q° fōte hauriā sentio. nā nisi mul̄torum ꝑceptis multisq3 lr̄is mihi ab adolescentia

Color
Similit̄ desinēs.

Repetitio

suasissem. nihil esse in vita magnopere expeten
dum nisi laudē atq3 honestatē in ea aūt ꝑsequē-
da oēs cruciat⁹ corporis. oīa ꝑicula mortis at-
q3 exilij parui esse ducenda. nunq̄ me ꝓ salute
vestra in tot ac tantas dimicatiōes atq3 in hos
ꝓfligatoꝝ hoīm quotidianos impetus obiecis-
sem Sed pleni oēs sunt libri. plene sapientū vo
ces. plena exemploꝝ vetustas. que iacerēt in te-
nebris oīa nisi litteraꝝ lumē accenderet. Quaz
multas nobis imagines non solū ad intuendū
verum etiā ad imitandū fortissimoꝝ viroꝝ exꝑs-
sas. scriptores ⁊ greci ⁊ latini reliquerūt. quas
ego mihi sempꝛ in administrāda republica ꝓpo-
nens. animū ⁊ mentē meam ipa cogitatione ho
minū excellentiū confirmabā. Queret quispiaz
quid illi ipsi sūmi viri quoꝝ virtutes litteris ꝓ-
dite sunt ista ne doctria quā tu laudibus effers
eruditi fuerūt. Difficile est hoc de oīb⁹ cōfirma
re. sed tn̄ est certū. quid respondeā. Ego multos
hoīes excellenti animo ac virtute fuisse. ⁊ sine
doctrina. nature ipsius habitu prope diuino ꝑ
se ipsos ⁊ moderatos ⁊ graues extitisse fateor.
Etiam illud adiungo sepius ad laudē atq3 vir-

Imitatio multū ad gloriā incitat

tutez. naturā sine doctrina q̄ʒ sine natura valuiſ
se doctrinā Atqʒ idē contendo. cum ad naturaʒ
eximiā atqʒ illustrē accesserit ratio quedā ꝯfir-
matioqʒ doctrine. tū illud nescio qꝺ preclarum
ac singulare solere existere. Ex hoc esse hunc nu
mero quē patres nostri viderūt diuinū hoiem:
Africanū. ex hoc. C. Leliū. L. furiū modestissi- Scipio lelius
mos hoīes ꝛ ꝯtinētissimos ex hoc fortissimum furius
virū ꝛ illis temporibꝰ doctissimū Catonē illum Cato
senez. q̄ ꝑfecto si nihil ad ꝑcipiendā colendāqʒ
virtutē litteris adiuuarent. nunq̄ʒ se ad eaꝝ stu-
diū ꝯtulissent. q̄ꝫ si non hic tantꝰ fructus ostēde
ret: ꝛ si ex his studijs delectatio sola peteret. tū
vt opinor hanc animaduersionē humanissimaʒ
ac liberalissimā iudicaretis. Nā cetere res neqʒ Aureus textus
temporꝫ sunt neqʒ etatum oīm neqʒ locoruʒ. hec
studia adolescentiā agūt senectutē oblectant. se Dissolutum
cundas res ornāt. aduersis ꝑfugiū ac solatium
p̄bent. delectāt domi. nō īpediūt foris. ꝑnoctāt
nobiscū. ꝑegrinant. rusticant. qꝺ si ipsi hec neqʒ
attigere neqʒ sensu nr̄o gustare possemꝰ. tū ea mi Color Translatio
rari deberemꝰ etiā cū in alijs videremꝰ. quis no
strū tā animo agresti ac duro fuit vt roscii morte

mort

nuper non commoueretur: qui cum esset senex mortuus tamen propter excellentē artem ac venustatem. videbatur omnino mori non debuisse. ergo ille corporis motu tantum amorem sibi conciliarat a nobis omnibus. Nos animorum incredibiles motus. celeritatemq ingeniorum negligimus. Quotiens ego hunc archiam vidi iudices. vtar eñ vr̄a benignitate qm̄ me in hoc nouo genere dicendi tā diligēter attēditis. quotiens ego hūc vidi. cum lr̄am scripsisset nullam. magnum numerū optimorū versuum de his ipis rebus q̄ tum agebant dicere ex tpe. quotiens reuocatū eandem rem dicere. commutatis verbis atq sententijs. Que vero accurate cogitateq scripsisset. ea sic vidi pbari. vt ad veterū scriptorum laudem puenirent. hunc ego non diligā. nō admirer. non oī ratione defendendū putem. At q̄ sic ea a sūmis hoīb⁹ liberalissimisq accepim⁹ ceterarū rerum studia. et doctrina. et preceptis et arte cōstare. poetā natura ipa valere. et mentis viribus excitari. et quasi diuino quodā spiritu īflari. quare suo iure noster ille Ennius sanctos appellat poetas. qđ quasi deorū aliq⁹ dono atq

Color Conduplicatio.

Ennius poeta

munere cõmẽdati esse videant̄. Sit igit̄ iudices sanctuȝ apud vos humanissimos hoïes hoc poete nomen, quod nulla vnq̄ꝫ Barbaria violauit. saxa ꝛ solitudines voce respondent. bestie sepe immanes cantu flectunt̄ atqꝫ consistunt. nos instituti rebus optimis non poetarū voce moueamur. Homerū colophani ciuem esse dicūt suum Chij suū vendicant. Salaminij repetunt. smyrnij vero suū esse confirmant. itaqꝫ etiam delubꝝ eius in opido dedicauerunt. permulti alij preterea pugnant inter se atqꝫ contendunt. Ergo illi alienum. quia poeta fuit post mortem etiam expetunt. nos hunc virum. ꝛ qui voluntate et legibus noster est. repudiamus presertim cū omne olim studium atqꝫ omne ingenium contulerit. Archias ad. P. R. gloriam laudemqꝫ celebrandam. Nam et Cimbricas res adolescens attigit et ipsi illi. C. Mario qui durior ad hec studia videbatur. iucundus fuit. Neqꝫ enim quisq̄ꝫ est tam auersus a musis. qui non mandari versibus eternum suorum laborum facile ꝑconiū patiat̄. Themistodē illū sūmū atheniësē dixisse aiūt cum ex eo q̄reret̄. qđ acroma

Contrarium

Color dissolutum

Themistodes

aut cuius vocem libentissime audiret eius a q°
sua virtus optime p̄dicaret. itaq3 ille Mari⁹ itē
eximie. L. Plotiū dilexit cui⁹ ingenio putabat
ea q̄ gesserat posse celebrari. Mythridaticū itē
ro bellū magnū atq3 difficile ꝛ in multa varieta
te terra mariq3 versatū. totū ab hoc expressum
est. Qui libri non mō. L. lucullū fortissimū ꝛ cla
rissimū virū. verum etiā. P. R. nomē illustrant.
P. eīm. R. aperuit lucullo imꝑante pontū. ꝛ re
gijs quondā opibus ꝛ ipsa natura regionis val
latū. P. R. exercitus eodē duce non maxia ma
nu inumerabiles Armenioꝝ copias fudit. P.
R. laus est vrbem amicissimā Acizicenoꝝ eius
dem cōsilio ex oī impetu regio ac toti⁹ belli ore
ac faucibus ereptā esse atq3 seruatā nostra sp̄ fe
retur ꝛ p̄dicabit. L. lucullo dimicante. cum inter
fectis ducibus depressa hostiū classis: ꝛ incredi
bilis apud thenedū pugna illa naualis. nr̄a sūt
Repetitio. trophea. nr̄a monumēta nostri triumphi. q̄ quo
rū ingenijs hec feruntꝰ ab his. P. R. fama cele
bratꝰ. char⁹ fuit aphricano supiori noster Enni⁹
itaq3 etiā in sepulchro scipionū putatꝰ is esse cō
stitutus. ꝛ marmoratis laudib⁹ certe non solū

ipsi laudant: sed etiam. P. R. nomen ornat. In
celū huius ꝓauus Cato tollit magnus honos
P. R. rebus adiungit. oēs deniq3 illi maximi Articulus
Marcelli: fuluij. non sine cōmuni oīm nostrum
laude decorant. Ergo illū qui hec fecerat rudez
tum hoīem maiores nostri in ciuitate receperūt.
Nos hunc heracliensez multis ciuitatib' expe-
titū in hac aūt legibus cōstitutū de nostra ciui-
tate eiiciemus Nam si quis maiorem glorie fru
ctū putat ex grecis versib' ꝑcipi q̄ e latinis ve-
hementer errat ꝓpterea q̄d greca legunt in oīb'
fere gentibus latina suis finibus exiguis sane
ꝯtinent. Quare si res hec quas gessimus orbis
terre regionib' definiūt. cupe debemus. q° mi
nus manuū nostrarū tela ꝑuenerint. eodē glori-
am famamq3 penetrare. Qd cum ipsis populis
de quoꝝ rebus scribit. hec ampla sunt tum his
certe qui de vita glorie causa dimicāt. hoc ma
ximū. ꝛ ꝑiculoꝝ icitamētū ē ꝛ laboꝝ. q̄ multos
scriptores rerū suaꝝ magnus ille Alexander se
cum habuisse dicit. Atq3 is tn̄ cum in sigeo ad Sigeum
Achillis tumuluz astitisset. O fortunate inquit
adolescēs q̄ tue virtutis homerū ꝓconē iuene

neras. Et fere nam nisi illi ars extitisset idē tumulus q̄ corpus ei⁹ cōtexerat nomē etiaȝ obruisset. Quid noster hic magn⁹ q̄ cum virtute fortunā adequauit: Nonne Theophanē mitilencū scriptorē reruȝ suaꝝ in contione militū ciuitate donauit. Et nr̄i illi fortes viri sed rustici ac milites dulcedine quadā glorie cōmoti: quasi participes eiusdē laudis magno illo clamore approbauerūt. itaqꝫ credo si ciuis roman⁹ Archias legibus nō eēt. vt ab aliquo impatore ciuitate donaret̄ pficere non potuit. Sylla vero cuȝ hispanos ꝛ gallos donaret credo hūc petentē repudiasset. quē nos in cōtione vidim⁹ cum ei libelluȝ malus poeta de pplo subiecisset. Qd epigrāma in eum fecisset tantūmō alteri⁹ versib⁹ longiusculis statim ex his rebus q̄s tunc vēdebat. iussit ei pmiū tribui sub ea ꝯditione ne quid postea scriberet. Qui sedulitatē mali poete duxerit aliquo tn̄ pmio dignā. cuius ingeniū. ꝛ virtuteȝ. in scribēdo ꝛ copiā nō expetisset. Quid a. Q. metello pio familiarissimo suo. q̄ ciuitate multos donauit neqꝫ p se neqꝫ p lucullos īpetrauisset. q̄ psertim vsqꝫ eo de suis rebus scribi cupet. vt etiā

Exemplū

Epigrāma

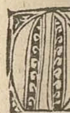
Cordube natis poetis. pingue quiddã sonã
tibus atqз pegrinū tñ aures suas dederet. neqз Color Sententie
eñ est dissimulandū qđ obscurari non pōt. sed ꝑ
nobis ferendū. Trahimur oēs laudis studio. ⁊
optimus quisqз maxime glīa ducit. Ipi illi phi
losophi etiã in illis libellis. quos de contemnē-
da gloria scribūt nomen suū inscribunt in eo ipo
in quo predicationem nobilitatemqз despiciunt
ꝑdicari de se ac nominari volunt. Decius quidē
Brutus summus ille vir ⁊ impator Accij ami-
cissimi sui carminibus temploꝝ ac monumento
rum aditus exornauit suoꝝ. Iam vero ille q̄ cuз
Etholis Ennio comite bellauit Fuluius nō du
bitauit Marti manubias musis ꝯsecrare. Qua
re in qua vrbe impatores prope armati poetaꝝ
nomē musarū delubra coluerūt. in ea nō debent
togati iudices a musaꝝ honore ⁊ a poetaꝝ salu-
te abhorrere. Atqз vt id libētius faciatis. iam me
vobis iudices indicabo ⁊ de meo quodã amore
glīe nimis acri fortasse. verūtñ hōesto vobis cō
fitebor has qs res nos i ꝯsulatu nr̄o vobiscū sil' Ecce ciceronis facta
ꝑ salute hui' eq ipij. ⁊ ꝑ vita ciuiū. pqз vniuer-
sa republica gessimus. attigit hic versibus atqз

inchoauit: quibus auditis: ꝙ mihi magna res ⁊
iocunda visa est: hunc ad perficiendum hortat⁹
Color sum. Nulla enī virtus aliam mercedem laborū
Sententia periculorumqꝫ desiderat preter hanc laudis et
glorie. qua quidem detracta iudices quid est qd
in hoc tam exiguo vite curriculo ⁊ taꝫ breui tā
tis nos in laboribus exerceamus. Certe si nihil
animus p̄sentiret in posterum. ⁊ si quibus regio
nibus vite spaciū circumscriptum est eisdē oēs
cogitationes terminaret suas: nec tantis se la-
boribus frangeret. neqꝫ tot curis vigilijsqꝫ an-
geret. nec totiens deuita ipā dimicaret. nunc in-
sidet quedaꝫ in optimo quoqꝫ virt⁹. que noctes
⁊ dies animū glorie stimulis concitat atqꝫ ad-
monet. non cum vite tempe esse dimittendā cō-
memorationē nominis nostri. sed cum omni po
steritate adequandā. An vero tam parui animi
videamur esse oēs. qui in republica atqꝫ ī his vi
te periculis laboribusqꝫ versamur. vt cum vsqꝫ ad
extremū spacium nullum tranquillū atqꝫ ocio-
sum spiritū duxerimus, nobiscū simul moritura
oīa arbitremur. An cū statuas ⁊ imagines nō
animorum simulacra sed corporū studiose mul-

ti summi hoies reliquerunt consiliorum relinq
re ac virtutum nostrarum effigiē nonne multo mal
le debemus summis ingenijs expressam et poli
tam. Ego vero oīa que gerebam iam tum inge-
rendo spargere me ac disseminare arbitramur i
orbis terre memoriā sempiternā. Hec vero siue
a meo sensu post mortē absutura sunt. siue vt sa
pientissimi hoies putauerunt. ad aliquā animi
mei partem pertinebūt. nunc quidē certe cogi-
tatione quadā speqz delector. Quare pseruate
iudices hoiem. pudore eo quem amicorum stu- Conclusio et artificiosus orōis terminus cuz enumeratione
dijs videtis cōprobari. cum dignitate. tum etiā
venustate. Ingenio aūt tanto quanto id puenit
existimari qđ summorum hoīm ingenijs expeditū
esse videtis. Causa vero hmōi que beneficio le- Color
gis. auctoritate municipij. testimonio luculli. ta Articulus
bulis Metelli cōprobet. Que cum ita sunt. pe-
timus a vobis iudices. si qua non modo huma
na verum etiam diuina in tantis negotijs cōmē- Repetitio
datio debet esse. vt eum qui vos. qui vros im-
patores. qui populi romani res gestas sp orna-
uit. qui etiā his recentibus nostris. vestris do-
mesticisqz piculis eternum se testimonium lau-

dum daturum esse profitetur. Isq3 est eo numero. qui semper apud oēs sancti sunt habiti atq3 dicti sic in vestram accipiatis fidem. vt humanitate vestra leuatꝰ potiꝰ q̄ acerbitate violatꝰ eē videatur. Qua de causa pro mea consuetudine breuiter simpliciterq3 dixi. iudices ea confido probata esse omnibus que ferme a me: iudicialiq3 consuetudine τ de hominis ingenio τ communiter de ipsius studio locutus sum. ea iudices a vobis spero esse in bonam partem accepta. ab eo qui iudicium exercet certe scio:

Finis orationis pro
Aulo licinio poeta

Argumentū orationis de laudibus cesaris occasione. M. Marcelli per cesarem Juliuz ab exilio restituti.

MArcellus ciuis Romanus amplissim⁹ atq̧ clarissimus in dissentiōe ciuili fuit in ptibꝫ pompeij magni: quemadmodū ⁊ cicero cum multis alijs senatoribꝫ ciuibusq̧ Romanis. Cōfecto aūt bello cesar victor mltos ex inimicis suis fautoribusq̧ pompeij ad patriā restituit inter quos Ciceronē: ⁊ postmodū dep̄cante senatu populoq̧ romano restituit ⁊ marcellū ⁊ ad patriā ⁊ ad pristinā dignitatē. non obstante q̧ Marcellus cesarē offendisset: ⁊ q̧ cesar adhuc suspicari se diceret de voluntate marcelli: tn̄ sua illa benignitate notissima sue priuate passioni publicam anteposuit voluntatē. vn̄ hanc orationē Cicero ad cesarem agit: qua ipsum de illa sua humanitate diuino ꝑpe ore cōmendat. Ostendēs eum esse ꝑ suam clementiam in restitutione Marcelli summā atq̧ immortalē gloriam assecutū. Deinde ostendit multis rationibus non debere cesarez de aliquo suspicari: ⁊ tn̄ eum rogat: vt ꝓ salute publica vitā suam custodiat: sine q̄ nō possit dignitas reipublice nec restitui nec seruari.

Genus cause in quo hec versatur oratio.

TOta hec oratio est in demonstratiuo genere constituta: ⁊ in ea pte que solū in laude versat̄. Naz summe laudat hic cesarem ꝓ restitutione Marcelli: vn̄ est attributa in alicuius certe ꝑsone laudem: ꝓpter quod fit vt in demonstratiuo sit genere: laudet et summe Marcellum vt cesaris factū laudabilius videat̄ tali hoie patrie restituto: nec illa pars in qua cesarem admonet de custodia ⁊ cura vite principale mutat genus cause.

De rethorice partibus.

DE inuentione: memoria ⁊ ꝓnunciatione dicenduz est hic: vt supra in oratione Archie poete. Dispositio aūt non est ab artis institutione ꝑfecta: sed ad casum temporis oratoris iuditio accomodata in

partibus orationis Nam si esset ab institutione artis profe-
cta non solum ordinem partium: sed etiam numerum conti-
neret. Sed hic primum fit exordium: deinde confirmatio: de-
inde conclusio.

De exordio

IN exordio laudaturus Cicero Caium cesarē p
restitutiōe marcelli beniuolentiā captat: et animos
audientium facit attentos et dociles. Captat em̄ a
psona cesaris cū ostendit finē sibi silentij. quo vti
cōsueuerat: illo die mansuetudine et beneficio cesaris factū
esse. Item captat beniuolentiam a psona cesaris cum dicit se
clementiam cesaris et mansuetudinem inauditam. et in sum-
ma potestate tam modestam tamq; incredibilem et diuinam
sapientiam nullo modo posse tacitatem preterire. Item attē
tos facit auditores cum pollicetur se de mandatis inusitatis
atq; diuinis virtutibus locuturum. Item dociles facit au-
ditores: quia facit attentos. Inquit em̄ ipse Tulius in arte
Docilis est qui attente audit. Nec est in hoc exordio conside
randum an genus cause sit honestum: turpe vel dubiū: quia
ibi nihil defenditur: nihilq; oppugnatur: vt fit in iudiciali et
deliberatiuo generibus.

Incipit oratio in genere
epidictico. demonstratiuo

Ciceronis pro. M. Marcello ad. P. C. ꝛ de
laudibus Cesaris illustris oratio.

Iuturni silentij. P. C. q° erã vsus his temporibus. non timore aliquo: sed partim dolore. partim verecundia finem hodiernus dies attulit. idẽqꝫ initiũ q̃ vellem queqꝫ sentirem meo pristino more dicendi. Tantã em̃ mansuetudinẽ taꝫ inusitatam inauditamqꝫ clementiã. tũ in summa potestate rerum oĩm modũ: tam deniqꝫ incredibileꝫ sapientiã: ac pene diuinã tacitus nullo mõ p̃terire possuꝫ. M. em̃ Marcello vobis. P. C. reiqꝫ publice reddito. non illũ solũ sed etiã vocẽ meã ꝛ auctoritatẽ vobis ꝛ reipublice ꝯseruatã ac restitutã ac istauratã puto Dolebã em̃. p̃res ꝯscripti ꝛ vehement̃ angebar: cũ viderẽ virũ talẽ. qui in eadẽ causa fuisset. in q̃ ego non in eadẽ fortuna esse. nec mihi ꝑsuadere poterã nec phas esse ducebã. versari me ĩ vestro veteri curriculo illo emulo atqꝫ imitatore studiorũ atqꝫ laborꝫ meorum quasi quodã socio a me ꝛ comite distracto Ergo ꝛ mihi ꝛ mee p̃stie vite ꝯsuetudinẽ. C. Ce

Exordiũ cuꝫ summa cai cesaris laude ꝛ beniuolentie captatione

sar interclusaz apuisti. ꝛ his oibus ad bene ꝺ re publica sperandū quasi signū aliqꝺ sustulisti. intellectū em̄ est mihi quidē in multis. ꝛ maxīe in meipso. ꝛ paulo añ in oibus cū. M. Marcelluz senatui reiqꝫ publice ꝯcessisti. cōmemoratꝭ ꝑsertim etiā offensiōibꝰ te auctoritatē huiꝰ ordis dignitatēqꝫ reipublice tuis vl̄ doloribꝰ vl̄ suspitionibꝰ anteferre. Ille quidē fructū oīs anteacte vite hodierno die maximū cepit: cuz sūmo ꝯsensu senatus tū iudicio tuo grauissimo ꝛ maximo. ex quo ꝓfecto intelligis quāta in dato beneficio sit laus cum in accepto tāta sit gloria. Est vere fortunatus cuiꝰ ex salute non minor pene ad oēs q̄ ad illū ventura sit leticia. ꝓuenerit. qꝺ quidez ei merito atqꝫ optimo iure cōtingit. Quis em̄ est illo aut probitate aut nobilitate. aut optimarū artium studio. aut innocētia. aut vllo laudis genere ꝑstantior. Nullius tm̄ flumē ingenij est nulla dicendi aut scribendi tanta vis tantaqꝫ copia que nō dicā exornare. ꝭ enarrare. C. Cesar res tuas gestas possit. Tñ hoc affirmo. ꝛ pace dicā tua. nullam in his esse laudē ampliorē q̄ eam. quā hodierno die cōsecutus es. Soleo sepe añ

Cōfirmatio q̄ cesaris laudes confirmantur

Color Translatio

laus a compatiōe

oculos ponere. idq3 libēter crebris vsurpare ser
monibus omnes nostrorum imꝑatorum. om̄es
exterarum gentiū potentissimorū q3 populorū
omnes regum clarissimoꝝ res gestas cum tuis
nec contentionū magnitudine nec numero pre-
liorum. nec varietate regionū. nec celeritate cō
ficiendi. nec dissimilitudine belloꝝ posse confer
ri. Nec vero disiunctissimas terras citius passi
bus cuiusqꝫ potuisse pagrari q̄ tuis non dicam
cursibus sed victorijs illustrate sunt: que quidē
ego nisi ita magna esse fatear. vt ea vix cuiusqꝫ
mens aut cogitatio cape possit am̄es sim. Sed
tñ sunt alia maiora. nā bellicas laudes solēt qui
dam extenuare verbis. easq3 detrahere ducib⁹
cōmunicare cum multis ne ꝓprie sint impera-
torū ⁊ certe in armis militum virtus. locorum
optūitas auxilia sotioꝝ. classes. cōmeat⁹ multū
iuuāt. Maximā vero partē quasi suo iure fortu
na sibi vindicat ⁊ quicquid est prospere gestum
id pene om̄e ducit suum. At vero hui⁹ glorie. C.
Cesar quam es pauloante adeptus socium ha
bes neminem. totum hoc q̄ntumcunq3 est quod
certe maximum est. totum inquam est tuum.

Color Repetitio

Color Articulus

Fortuna bellica

Color Nihil sibi ex illa laude Centurio. nihil p̄fectus
Repetitio. nihil cohors. nihil turma decerpit. Quin ⁊ illa
laus a fortuna
Color humanarum rerum fortuna in istius societatē glīe
Dissolutum se nō offert. tibi cedit tuā eē totā ⁊ propriā fate-
Color tur. nunq̄ eñ temeritas ista cum sapiētia cōmi
sententia scet. neq; ad consiliū casus admittit. Domuisti
laus a victorijs
Articulus gentes immanitate Barbaras. multitudine in
numerabiles. locis infinitas. oī copiarum genere
abundātes. Ea tñ vicisti que naturā ⁊ cōditio-
Articulus nē vt vinci vi possent habebāt. Nulla ē eñ tanta
vis tāta copia q̄ nō ferro ac virib⁹ debilitari ac
Color frāgi possit. Animū vicere. iracūdiā cohibere. vi
sententia ctoriā tempare. aduersariū nobilitate. ingenio.
Color virtute. p̄stantē. non mō extollere iacentē. s̄ etiā
Articulus amplificare eius pristinā dignitatē. hec qui faci-
at nō ego cum sūmis viris cōparo. s̄ simillimū
deo iudico. itaq; . C. Cesar bellice tue laudes ce
lebrabunt. ille quidē neq; solum nostris sed pe-
ne oīm gentiū litteris atq; linguis neq; vlla vn
q̄ etas de tuis laudibus conticescat. sed tñ huiuscemodi
res nescio quo modo etiā cum legunt obstrepe
re clamore militū vident ⁊ tubarum sono. At vero
cum aliquid clementer. mansuete. iuste. mode-

rate.sapienterq3 factũ in iracundia presertim q̃ Color
est inimica cõsilio i victoria q̃ natura ⁊ insolẽs Articulus
⁊ supba est.aut audimus aut legimus;quo stu-
dio inducim⁹.non mõ in certis rebus sed etia3
in fictis vt eos sepe quos nunq̃ꝫ diligam⁹.te ve
ro quẽ p̃sentẽ intuemur cuius mentẽ sensusq3 ⁊
os cernimus.vt quicq̃d belli fortuna reliquum
reipublice fecerit id esse saluũ velis. Quib⁹ lau
dibus efferem⁹.q̃bus studijs ꝓsequemur.Qua
beniuolẽtia cõplectemur. parietes mediussidi⁹
vt mihi vide᷑.h⁹ curie tibi gratias agere gestiunt
ꝙ breui tpe illa futura sit auctoritas in his ma
iorũ suoꝝ.⁊ suis sedibus.Equidẽ cũ.M.Mar
celli viri optimi ⁊ cõmemorabili pietate preditti
lachrymas modo vobiscũ viderẽ.oim Marcel-
lorũ meum pectus memoriã effudit.quibus tu
etiã mortuis.M.Marcello ꝯseruato dignita-
tẽ suam reddidisti.nobilissimãq3 familiã ia3 ad
paucos redactã pene ab interitu vendicasti.hũc
tu igit᷑ die3 tuis maximis ⁊ innumerabilib⁹ gra
tulationib⁹ iure antepones.hec em̃ res est vni⁹
ꝑprie Cai cesaris.cetere duce te geste mag ie q̃-
dem ille sed tñ multo magnoq3 comitatu huius

sūt rei tu idē dux es. ⁊ comes. que quidē tanta est. vt nulla tropheis ⁊ monumētis tuis allatura sit finē etas. Nihil eīm est ope manuū factuȝ. qđ non ꝯficiat ⁊ nō consumat vetustas. At vero hec tua iusticia ⁊ lenitas florescet quotidie magis ita vt quantū opib⁹ tuis diuturnitas detrahet. tm̄ afferet laudib⁹. Et ceteros q̄deȝ oēs victores bellorum ciuiliū iam antea eq̄tate ⁊ misericordia viceras. hodierno vero die teipm vicisti. vereor ne hoc qđ dicā non pinde possit itelligi auditu. atqȝ ego ipe cogitās sentio. ipāȝ victoriā vicisse videris cū ea q̄ adepta erat victi remisisti. Nā cum ipius victorie ꝯditiōe iure oēs victi occidisse n⁹: clemētie tue iudicio ꝯseruati sumus. Recte igit vnus inuict⁹ es a quo etiā ipi⁹ victorie ꝯditio vsqȝ deuicta est. atqȝ hoc caii cesaris iudiciū. P. C. quā late pateat attēdite. oēs eīm q̄ ad arma fato sum⁹ nescio q⁹ reipublice misero funestoqȝ cōpulsi ⁊ si aliqua culpa tenem⁹ erroris humani a scelere certe liberati sumus. Nā cum. M. Marcellū deꝓcantibus vobis reipublice ꝯseruauit: memet mihi ⁊ item reipublice nullo deprecāte. ⁊ reliquos āplissimos viros

& sibiipsis & patrie reddidit quorum & frequentiā & dignitatē hoc ipo in cōsessu videtis. Non ille hostes induxit in curiam, sed iudicauit a plerisqȝ ignorantia potius & falso atqȝ inani metu quam cupiditate & crudelitate bellū esse susceptū. quo quidem in bello sp de pace agendū audiendūqȝ putaui. sempqȝ dolui non mō pacē sed & orōnez ciuiū pacē flagitantiū repudiari. neqȝ em̄ illa nec vlla vnquam secutus suȝ arma ciuilia. sempqȝ mea cōsilia pacis & toge socia non belli atqȝ armorum fuerūt. hoiem secutus priuato officio non publico tantumqȝ apud me grati animi fidelis memoria valuit vt nulla non modo cupiditate. sed ne spe quidem prudens & sciens tantumqȝ ad interitū ruerem voluntarium. quod quidem meum consilium minime obscurum fuit. nam & in hoc ordine integra re multa de pace dixi & in ipso bello eadem etiam cum capitis mei piculo sensi. ex quo nemo erit tam iniustus rerum estimator qui dubitet. que cesari de bello volūtas fuerit cum pacis auctores pseruādos censuerit. statim ceteris fuerit iratior. atqȝ id minus videretur fortasse tum cum esset incertus exitus & anceps fortūa

be'li. Qui vero victor pacis amatores diligit. is pfecto declarat maluisse se nō dimicare ꝙ vincere. atq3 huius quidē rei. M. Marcello sū testis. Nostri eñ sensus vt in pace sp̄ sic tum etiā in bello cōgruebant. quotiēs ego tum et quanto cum dolore vidi. tū insolentiā ceterorū hoim. tū ipsius victorie ferocitatē extimescentē: quo gratior tua liberalitas. C. Cesar nobis q̄ illa. vidimus debet eē. non eñ cause sunt inter se ꝑ victorie cōpande. Vidimus tuā victoriā preliorū exitu terminatā gladiū vagina vacuū in vrbe nō vidimus. quos amisimus ciues eos vis martis ꝑculit. non ira victorie: vt dubitare debeat nemo q̄n si posset. C. Cesar ab inferis excitaret quos ex eadē acie ꝯseruat quos pōt alteri⁹ vero ꝑtis nihil ampli⁹ dico ꝙ id qđ oēs vereamur nimis iracundā futurā esse victoriā. Quoddam eñ non mō armati sed interdū etiam ociosis minabant. Nec quid quisq3 sensisset. sed vbi fuisset cogitandū dicebant mihi quidē videbant dij imortales etiā si penas a ppl̄o romano ob aliqđ delictum expetiuerint. qui ciuile bellū tam luctuosum icitauerunt. vel placiti iam vel satiati aliquando

oēm spem salutis ad clementiam victoris ꝛ sapientiā contulisse. Quare gaude tuo tam excellēti bono ꝛ fruere vna cū fortuna ꝛ gloria tum etiam natura ꝛ morib⁹ tuis. ex quo quidē maxim⁹ est fruct⁹ iucunditasqꝫ sapienti. Cetera cum tua recordabere: ꝛ si ꝑsepe virtuti. tñ plerūqꝫ felicitati tue gratulabere. De nobis quos in republica tecū saluos esse voluisti. quotiens cogitabis totiens de tuis maxis bñficijs. totiēs de incredibili liberalitate. totiēs de singulari sapientia tua cogitabis q̄ non mō summa bona. sed nimiruꝫ audebo vel sola dicere. Tantus eñ splēdor in laude vera. tanta in magnitudine animi ꝛ cōsilij dignitas vt h^ca virtute donata. cetera a fortuna cōmodata esse videant̄. Noli igit̄ in cōseruandis viris bonis defatigari nō cupiditate aliqua presertim aut prauitate lapsis. sed opinione officij stulta fortasse certe non improba: ꝛ spe quadā reipublice. non enim aliqua tua culpa est si te aliqui timuerunt. Contraqꝫ summa laus ꝙ minime timendum fuisse senserunt. nunc venio ad grauissimam querelam ꝛ atrocissimam suspitionem tuam. que non tibiꝫpsi magis ꝙꝫ tū

Color Repeticio

Color summa ratione subiecta.

Exhortatio ad vite custodiam cesaris

omnibus ciuibus. tum maxime nobis qui a te conseruati sumus prouidenda est. quam ꝛ si spero esse falsam. nunq̃ tamen extenuabo verbis. tua enim cautio nostra cautio est. vt si in alterutro peccandum. malim videri nimis timidus q̃ parum prudens. Si quis nam est iste taꝫ demēs de tuis ne. Tam etsi qui magis sunt tui q̃ quibꝰ tu salutem insperantibus reddidisti. an ex eo numero ne qui vna tecum fuerunt. Non est credibilis tantus in nullo furoꝛ vt quo duce omnia sit adeptus huius vitam non anteponat sue. At si tui nihil cogitant sceleris. cauendum est ne q̃d inimici. Omnes enim qui fuerunt aut sua pertinatia vita amiserunt. aut tua misericordia retinuerunt. vt aut nulli supersint de inimicis aut qui superfuerunt sunt amicissimi. Sed tamē cū in animis hominuꝫ tante latebre sint ꝛ recessus augeamus sane suspitionem tuam. simul enim augebimus diligentiam. nam quis omnium tā ignarus rerum tam rudis in republica taꝫ nihil vnq̃ nec de sua nec de communi salute cogitās qui non intelligat tua salute contineri suaꝫ ꝛ ex vnius tua vita pendere omnium. Equidem ð te

Coloꝛ Subiectio

dies noctesqz vt debeo cogitans casus dumta-
xat humanos euntes et in certis valitudinis et
nature communis fragilitatem extimesco do-
leoqz cum respublica imortalis esse debeat eam
in vnius mortalis anima consistere. Si vero ad
humanos casus incertosqz motus valitudinis
sceleris etiam accedat insidiarumqz consensio.
quem etiam deum si cupiat posse opitulari rei
publice credamus . Omnia sunt excogitan-
da tibi. ℭ Cesar vndiqz iacere sentis belli ip Color Articulus
sius impetu: quod necesse fuit percussa ac pro-
strata plura videre: constituenda iudicia. reuo
canda fides. comprimende libidines. propu-
gnanda soboles. omniaqz que delapsa iam flu
xerunt seueris legibus vincienda sunt. Non
fuit recusandum in tanto ciuili bello. tantoqz
animorum ardore et armorum: quin quassata
respublica quicunqz belli euentus fuisset: mul-
ta perderet ornamenta dignitatis et presi-
dia stabilitatis sue. Multa que veteranus:
que dux faceret armatus: que idem togatus fi
eri prohibuisset. Que quidē nūc tibi oīa belli

Trāslatio vulnera sananda sunt .quibus preter te mederi nemo potest. Itaq3 illam tuam preclarissimam et sapientissimam vocem inuitus audiui satis te diu vel nature vixisse vel glorie. Satis si ita vis fortasse nature addo etiam si placet glorie. At id quod maximum est patrie certe parum.

Color Dissolutū Quare obmitto queso istam doctorum hominum in contemnenda morte prudentiam. noli nostro periculo esse sapiens. Sepe enim venit ad meas aures te idem istud nimis crebro dicere satis te tibi vixisse. Credo. sed tamē id audirem si tibi soli viueres. aut si tibi soli nat⁹ esses nunc cum omnium ciuium salutem cunctamq3 rempublicam res tue geste complexe sunt. tantum abes a perfectione maioru3 operum. vt fūdamenta que cogitas nondum ieceris. Hic tu modum vite tue non salute rei publice sed equitate animi definies. Quid si istud ne glorie quidem tue satis est: cuius te esse auidissimum q̄uis sis sapiens non negabis. parum ne igitur inquies gloriam magnam relinquem, immo vero alijs q̄uis multis satis. tibi vni parum. Quicquid enim est q̄uis amplum sit id est certe parū

tum cum est aliquid amplius. Quod si rerū tu-
arum immortalium. C. Cesar hic exitus futurꝰ
fuit vt deuictis aduersarijs rempublicam in eo
statu relinqueres . in quo nunc est vide queso ne
tua diuina virtus admirationis plus sit habitu
ra quam glorie. Si quidē gloria illustris et per
uagata magnorum vel in suos ciues vel in pa- Color Diffinitio
triam vel in omne genus hominum fama meri-
torum. Hec tibi igitur reliqua pars est. Hic re-
stat actus. in hoc elaborandum est. vt rempubli
cam constituas. eaq; tū imprimis cum summa
tranquillitate et otio perfruare. Tū te et si vo
les cur et patrie quod debes solueris et naturā
ipsam expleueris sacietate viuendi: satis diu vi
xisse dicito. Nec est enim omnino hoc ipsum diu:
in quo est aliquid extremum : quod cum vene-
rit. omnis voluptas preterita pro nihilo est. q̄a
postea nulla futura est. Quanq̄ iste tuus animꝰ
nūq̄ his angustijs q̄s nobis natura ad viuendū
dedit contentus fuit. semperq; immortalitatis
amore flagrauit. Nec vero hec tua vita dicenda
est que corpore ꝛ spiritu continetur. Illa inq̄ il
la vite est tua que vigebit memoria seculorum
omnium quam posteritas alet . quam ipsa eter-

nitas semper tuebitur. Huic cū inseruias. huic te ostentes oportet que quidem que miretur iā pridem multa habet. Nunc etiam que laudet expectat. Obstupescent posteri certe imperia.

Color Articulus prouincias. Rhenum. oceanum. niluz. pugnas innumerabiles. incredibilem victoriam. monumenta innumera. triumphos audientes et legētes tuos. Sed nisi hec vrbs stabilita tuis consilijs ꝛ institutis fuerit vagabitur modo tuuz nomen longe atqꝫ late. Sedem autem stabilem et domicilium certum non habebit. Erit inter eos etiam qui nascentur sicut inter nos fuit magna dissensio. cum alij laudibus res tuas gestas efferrent. alij. fortasse aliud requirent. idqꝫ vel maxime nisi belli ciuilis incendium salute patrie restinxeris. vt illud fati fuisse videatur. hoc consilij. Serui etiam hijs iudicibus qui multis post seculis de te iudicabunt. et quidem haud scio an incorruptius quam nos. Nam et sine amore et sine cupiditate et rursus sine odio et sine inuidia iudicabunt. Id autem etiam si tunc ad te vt quidam falso putant. nō per

tinebit nunc certe pertinet esse talem vt laudes
tuas obscuraturam nulla vnquam sit obliuio. Di-
uerse voluntates ciuium fuerunt. distracteque sen
tentie. Non enim consilijs solum et studijs sed
armis etiam et castris dissedebamus. Erat autem Color
obscuritas quedam. erat certamen inter claris- Dissolutum
simos duces. Multi dubitabant quid optimum Repetitio
esset. Multi quid sibi expediret. multi quid de-
ceret. non nulli quid liceret. perfuncta est respu-
blica hoc misero fatalique bello. vicit is qui non
fortuna inflammaret odium suum sed bonitate le
niret. neque omnis quibus iratus esset eosdem eti
am exilio aut morte dignos iudicaret. Arma ab
alijs posita ab alijs erepta sunt. ingratus est in
iustusque ciuis qui armorum periculo liberatus
animum tamen retinet armatum. vt iam ille sit
melior qui in acie cecidit quam qui in causa animam
profudit. Que enim pertinacia quibusdam eadem
alijs constantia videri potest. Sed iam omnis
fracta dissensio est armis et extincta equitate vi
ctorijs Restat vt omnes vnum velint qui habent
aliquid non sapientie modo sed etiam sanitatis
nisi te. C Cesar saluo in ista sententia. qua

cum antea tum hodie maxime vsus es manēte
salui esse non possumus. Quare omnes te qui
hanc saluam esse volumus. et hortamur et ob-
secramus vt vite. vt saluti tue cōsulas. omnes-
q; tibi. pro alijs etiam loquar. id quod de me
ipso sentio: quoniam subesse aliquid putas qd
cauendum sit: non modo excubias et custodias
sed etiam laterum nostrorum oppositus et cor-
porum pollicemur. Sed vt vnde est orsa in eo-
dem oratio mea terminetur. maximas tibi om-
nes gratias agimus. C. cesar maiores etiam ha
bemus. nam omnes idem sentiunt quod ex om
nium precibus et lachrymis sentire potuisti. Et
quoniam nō est omnibus astantibus necesse di
cere A me certe dici volunt cui necesse est quod
ammodo et fieri decet. M. Marcello a te huic
ordini. P. Q. R. et reipublice reddito fieri id in
telligo. nam letari omnes non vt de vnius.
sed vt de omnium salute sentio. Quod autem
summe beniuolentie est que mea erga illum om
nibus nota semper fuit. vt vix. M. Marcello
optimo et amātissimo fratri preter eū qdē cede-
rē nemini. cū id solicitudine cura. labore tamdiu

Conclusio in qua gratias agit et leticiam ciuium de marcello restituto cō memorat.

Co'or Articulus

prestiterim quam diu est de illius salute dubitatum certe hoc tempore magnis curis molestijs doloribus liberatus prestare debeo. Itaqz. C. cesar sic tibi gratias ago vt me omnibus rebus a te non seruato solum. sed etiam ornato. tamen ad tua in me vnum innumerabilia merita quod fieri iaz posse non arbitrabar. magnus hoc tuo facto cumulus accesserit.

Finis orationis

Ad lectorem

Facundas ciceronis opes causasqz forenses
Quas inter patres dixit & in populo
Tu quicunqz leges: nomen ciceronis adora
Nec dedigneris dicere Marce vale
Edidit haud paruo lingue monumenta lepore
Eloquij princeps Tullius et Sophie

Oratorie effectus

Mollit compositas linguas. componit ieptas

Diuitias ⁊ regna parat: lucratur amicos
Mitigat iratos: tenero blanditur amori
Deprimit aduersos. placidos ad sydera tollit
Accusat sontes. insontes rite tuetur
Difficilem qȝ tenet lenito iudice causam
Reges ⁊ proceres audaci fronte perorat
Armat ⁊ exarmat populos industria fandi

Quis istos libros furavuit
In tribus lignis regnabit

Impressum Reüttlingñ ordinatione magistri Johannis Otmar. Anno domini. M. cccc. lxxxxiiij.

Milesimo

Diuicias ⁊ regna parat lucratur amicos
Mitigat iratos tenero blanditur amori
Deprimit aduersos placidos ad sydera tollit
Accusat sontes: insontes rite tuetur
Difficilemque tenet lenito iudice causam
Reges ⁊ proceres audaci fronte perorat
Armat ⁊ exarmat poplos industria fandi
Sit tibi laus o bone Christe filio marie

Ouidius de Reme. Amo. Li. j

flumina mag(na) vides p(ar)uis de fontibus orta
Plurima collectis multiplicantur aquis
Idem
Vidi ego quod fuerat primo sanabile vulnus
Dilatum longe damna tulisse more
Ibidem
Aut noua si possis sedare incendia temptes
Aut vbi per vires procubuere suas
Dum furor in cursu est currenti cede furori
Difficiles additus impetus omnis habet
Stultus ab obliquo qui cum discedere possit
Pugnat in Aduersas ire natator aquas
Impaciens animus nec adhuc tractabilis arte
Respuit atque odio verba monentis habet
Idem
Quis matrem nisi mentis inops in funere nati
flere vetat non hoc illa monenda loco est
Cum dederit lacrimas animumque impleuerit egrum
Ille dolor verbis moderandus erit
Temporibus medicina valet data tempore prosunt
Et data non apto tempore vina nocent
Ibidem
Ocia si tollas periere cupidinis arcus
Contempteque iacent et sine luce faces
Quam platanus vino gaudet quam platanus vnda
Et quam limosa canna palustris humo
Tam venus ocia amat finem qui queris amori
Cedit amor rebus res age tutus eris

BIBLIOTHECA
UNIV. IAGELL.
CRACOVIENSIS

apponere [...] semel locutus est deus
duo hec audiui · quia potestas dei e.
et t(ibi) d(omi)ne m(isericordi)a · quia tu reddes unicuiq(ue)
iuxta op(er)a sua psalmus david
D(eu)s d(eu)s m(eu)s · ad te de luce uigi
lo · Sitiuit in te anima
mea · quam multipliciter t(ibi) ca
ro mea · In terra deserta [...] inuia et

[...] in
tu meu exultabo [...]
rabola · A[...]
sedebant in porta [...]
bant q(ui) bibebant uinu(m) · Ego
orone mea ad te d(omi)ne · tempus bene
placiti deus · In multitudine

In deo speravit [...]

sas impperiu
is reuertentur
tuos sunt oms
bitant ne imperiu expecta
meu et miseria. Et sust
consistaret et in fun

et in acie depulse. Verumtamen preciu
meu cogitauerunt repellere. cu
curri in siti. ore suo benedicebant
et corde suo maledicebant. Verum
tamen deo subiecta esto anima mea
quo ab ipso patientia mea. Qua

Cura facit canos quamuis homo ne
ſciat annos

RAVENANTIS

ARTIFICIOSA

MEMORIA